

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนที่สมบูรณ์ คือ คนเก่ง คนดี และมีความสุขอย่างแท้จริง (กรมวิชาการ. 2544 : บทนำ)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นสิ่งสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความรู้ มีทักษะขั้นพื้นฐานและประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนต้องให้เหมาะสมตามวัย เพื่อให้ผู้เรียนช่วยตนเองและทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1) รวมถึงให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของตนเองในแต่ละวันให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถควบคุมหรือจัดการตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2544 : 11) ที่ได้กล่าวถึงนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนและเพศตรงข้าม มีความคิดที่เป็นอิสระ อาจประพฤติตนไม่เหมาะสม ขาดการไตร่ตรอง เป็นวัยที่เสี่ยงต่อการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะช่วยให้วัยรุ่นได้เข้าใจตนเอง มีวุฒิทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรม สามารถปรับเปลี่ยนเจตคติและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อดำเนินชีวิตอยู่อย่างสมดุล บุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี ย่อมส่งผลให้มีความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่อปัญหา กล้าที่จะยอมรับและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จะทำให้สามารถฟันฝ่าอุปสรรคและประสบความสำเร็จ ในชีวิตและการทำงานได้ ดังเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547 : 189) กล่าวว่า ทุกคนต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนรู้และกล้าที่จะซักถาม วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นของตนเอง นักเรียนที่ดีต้องมีชีวิตที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ นงลักษณ์ เขียนงาม (2549 : 47) กล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่จะสามารถปลุกฝังหรือเพาะบ่มให้เกิดขึ้นภายในตัวนักเรียนคือ ความอดทนมุ่งมั่น เป็นการ

เพาะบ่มที่ไม่ย่อท้ออดทน ยืนหยัดต่อสู้ให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย มีความอดทนอดกลั้นต่อความทุกข์ยาก มีความมั่นคงทางจิตใจ ไม่หวั่นกับสิ่งที่มากระทบหรืออุปสรรคใดๆ

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนั้นสถานศึกษาสามารถนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดขึ้น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษาอาจกำหนดขึ้น หรือความจำเป็นของชุมชนมาพัฒนา ผู้ที่นี้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ (กรมวิชาการ 2551 : 15) นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจากการศึกษาและค้นคว้าพบว่าการสร้างเครื่องมือส่วนใหญ่เน้นพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าการสร้างรูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวิธีการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ประเมินจะศึกษาและสร้างรูปแบบการประเมินแบบใด ตามกรอบความคิด ทางด้านหลักการวิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ บางระบบสามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ จากความสำคัญของรูปแบบของการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งการศึกษารูปแบบการประเมิน มีเทคนิคที่สามารถนำศึกษาหลากหลายเทคนิค โดยเฉพาะเทคนิคเดลฟาย(Delphi Technique) เป็นเทคนิคหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการศึกษารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเทคนิคเดลฟาย

จากความสำคัญที่กล่าวมาผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อที่จะได้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานและสามารถนำมาใช้ประเมินกับเด็กเพื่อเป็นประโยชน์ในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาและประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี อีกทั้งจากการสังเกตและสอบถามข้อมูล จากครูที่ปรึกษาและครูผู้สอนท่านอื่นๆ เห็นว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนใหญ่ขาดความตั้งใจและ ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่และ ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการประเมิน เพื่อให้ได้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานที่เหมาะสมต่อไป

คำถามงานวิจัย

1. รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีอะไรบ้างเป็นองค์ประกอบ
2. รูปแบบการประเมินที่ศึกษามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการนำไปประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้เพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สอนเกี่ยวกับ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัย เป็น 2 ขั้นตอน
 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ไพศาล วรคำ, 2555 : 98) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการวัดและประเมินการศึกษา ดังนี้

1.1 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คนมีคุณสมบัติดังนี้

1.1.1 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทขึ้นไป

1.1.2 มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 7 และประสบการณ์การทำงานด้าน

การนิเทศอย่างน้อย 10 ปี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน มีคุณสมบัติดังนี้

1.2.1 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทขึ้นไปสาขาหลักสูตรและ

การสอน

1.2.2 มีตำแหน่งทางวิชาการและประสบการณ์ทางการสอนอย่างน้อย

10 ปี

2. ผู้เชี่ยวชาญสำหรับใช้เทคนิคเดลฟายจำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ไพศาล วรคำ. 2555 : 98) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการวัดและประเมินการศึกษา ดังนี้

2.1 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติดังนี้

2.1.1 ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ

2.1.2 ประสบการณ์การทำงานด้านการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 10 ปี มีผลงานด้านวิชาการ และงานรับผิดชอบในงานด้านการวัดผลและการประเมินผลทางการศึกษา

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน มีคุณสมบัติดังนี้

2.2.1 ตำแหน่งผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ หรือรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ

2.2.3 มีความรู้และความสามารถด้านการบริหารการศึกษา

2.3 ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติดังนี้

2.3.1 มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป

2.3.2 มีตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษและประสบการณ์ทางการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี

2.3.3 รับผิดชอบงานด้านการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย ตัวชี้วัด พฤติกรรม บ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 12 โรงเรียน จำนวน 208 คน จากทั้งหมด 435 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane. (1973 อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ. 2555 : 462)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คุณภาพของ ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการดำเนินการของรูปแบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความคิดเห็นในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ พฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน ของการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินงานในการวิจัย จะดำเนินการศึกษาและเก็บข้อมูล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการประเมิน (Model) หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาความหมาย ประเภทและลักษณะของรูปแบบที่ดีเพื่อนำมาศึกษารูปแบบ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 1) ตัวชี้วัด 2) พฤติกรรมบ่งชี้ และ 3) เกณฑ์การประเมิน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายมีประสิทธิภาพ

ความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงาน หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยจนงานประสบความสำเร็จและรับผิดชอบเมื่องานล้มเหลว แก้ปัญหาและอุปสรรคโดยไม่เกี่ยงคนอื่น

ความเพียรพยายามในการทำงาน หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยไม่ยอมแพ้อุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดมีความกล้าไม่ย่อท้อจนงานสำเร็จ

ประสิทธิภาพในการทำงาน หมายถึง ลักษณะของงานที่ปฏิบัติถูกต้องใช้วัสดุและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าตรงตามวัตถุประสงค์ ผลงานเป็นที่ยอมรับและชิ้นงานนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ความมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง การเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายที่มีความตั้งใจ และรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ พัฒนาปรับปรุงการทำงานของตนเอง โดยทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มีความพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายได้

เทคนิคเดลฟาย หมายถึง กระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจเพื่อลง
ข้อสรุป ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอิสระ โดยปราศจากการครอบงำ
ใด ๆ โดยรวบรวมและสอบถาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำไปเป็นแนวทางและนำไปประเมินนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหาร ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการประเมินด้านความมุ่งมั่นในการทำงานไป
เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ที่ดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY